

BÖLÜM 2

Uyku Bozukluklarında Sınıflama ve Ayırıcı Tanı

Özlem ŞAHİN¹

Giriş

Uykuyu eskiden sanıldığıının aksine beyinde değişik anatomik bölgelerde çeşitli nöron gruplarının rol oynadığı insan vücudunun sağlıklı olarak işlemesi için gerekli olan farklı bir bilinçlilik durumu olarak tanımlamak mümkündür. İnsan ömrünün yaklaşık 1/3'ü uykuda geçmektedir.⁽¹⁾ Uyku bozuklukları bedensel ve ruhsal bir patolojinin belirtisi yada başlı başına bir hastalık olarak çıkabilmektedir.

Uykunun oluşum mekanizmaları ve işlevi geçmişte ilk zamanlarda mitolojik olaylarla açıklanmaya çalışılsa da uyku tıbbi ile ilgili bilgilerimizin artışı özellikle 1929'da elektroensefalogramın (EEG) Hans Berger tarafından keşfi ve uyku evrelerinin tanımlanmasından sonra hız kazanmıştır. 1970'li yıllarda polisomnografi-nin bulunması ile uyku ile ilgili temel tanımlamalar ortaya çıkmıştır.⁽²⁾

Uyku bozukluklarının tanımlanmasından sonra bu bozuklukların tanısını objektif olarak koyabilmeyi sağlayacak klinik sınıflama kriterleri oluşturma ihtiyacı doğmuştur.

Uyku Bozuklukları Sınıflama

Uyku bozuklukları ruhsal ve bedensel hastalıklarda görülebilen bir belirtidir. 1979 da yapılan semptomlara göre yapılan ilk temel sınıflamayı 1991 yılında daha da detaylandırılan "International Classification of Sleep Disorders (Uluslararası Uyku Bozuklukları Sınıflaması, ICSD)" takip etmiştir. 2014 yılında günümüzde geçerliliğini koruyan ICSD-3 sınıflaması yayınlanmış^(3,4) ve bu sınıflama ile uyku bozuklukları;

¹ Uzm.Dr., Eskişehir Şehir Hastanesi Nöroloji Kliniği, dr.ociftcioglu@gmail.com

İlaç veya Madde Kullanımına Bağlı Uyku İlişkili Hareket Bozuklukları

İlaç veya madde kullanımına bağlı uyku ilişkili hareket bozuklukları tanısı için A+B+C kriterleri gereklidir.

- A. Uykuya bağlı hareketlerin uykuyu veya uyku başlangıcını bozması
- B. Hareket bozukluğunu açıklayacak halen kullanılan veya yeni kesilmiş olan ilaç ya da madde kullanımı öyküsünün varlığı
- C. Bu semptomun uykuya bağlı başka bir hareket bozukluğu, tedavi edilmemiş başka bir uyku hastalığı, mental bozukluk, medikal veya nörolojik hastalık ile açıklanamaması.

Sonuç

Uyku sosyal ve yaşamsal fonksiyonların idamesinde oldukça önemli bir faktör olup uyku bozukluklarının objektif ve doğru bir şekilde tanımlanarak uygun tedavilerin başlanması bireysel olduğu kadar toplumsal açıdan da yararlar sağlamaktadır. Geçmişte başlayan uyku bozukluklarını tanıma tanımlama ihtiyacına yönelik düzenlenmiş sınıflamalar ve tanı kriterleri yıllar içinde yeni tanı yöntemleri ve biyolojik belirteçler ışığında günümüzdeki halini almıştır. Tanımlanan uluslararası sınıflamalar klinisyenlere objektif ve kesin tanıya ulaşmada yardımcı günlük pratiği kolaylaştıran vazgeçilmez dökümanlardır.

Anahtar Kelimeler: Uyku bozuklukları, sınıflama, İnsomnia, Hipersomni, Parasomni, Uyku ilişkili solunum bozuklukları

Kaynakça

- Şenel F. Uyku ve Rüya. Bilim ve Teknik Dergisi. 2005;1-19
- Dement WC. The study of human sleep:a historical perspective. Thorax. 1998; 53:2-7
- Sateia MJ. International classification of sleep disorders-third edition:highlights and modifications. Chest. 2014;146:1387-94
- Ursavaş, A. Yeni Uyku Bozuklukları Sınıflaması (ICSD-3) uykuda solunum bozukluklarında neler değişti. Güncel Göğüs Hastalıkları Serisi 2014, 2(2), 139-151.
- Sateia MJ, Buysse DJ, Krystal AD, Neubauer DN, Heald JL. Clinical practice guideline for the pharmacologic treatment of chronic insomnia in adults: An American Academy of Sleep Medicine Clinical Practice Guideline. J Clin Sleep Med. 2017;13:307-49